

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-51>

**THE PROSECUTOR'S OFFICE AND PUBLIC ACTIVISTS
AS PARTICIPANTS IN THE CRIMINAL PROCESS:
IS IT POSSIBLE TO SET UP THE INTERACTION**

**ПРОКУРАТУРА ТА ГРОМАДСЬКІ АКТИВІСТИ
ЯК УЧАСНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ:
ЧИ МОЖЛИВЕ НАЛАГОДЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ**

Dubovych O. V.

*Ph.d, associate professor
of the Department of Entrepreneurship
and Law
Poltava State Agrarian University
Poltava, Ukraine*

Дубович О. В.

*кандидат юридичних наук, доцент
кафедри підприємництва і права
Полтавський державний аграрний
університет
м. Полтава, Україна*

Сучасна система демократичного цивільного контролю над органами прокуратури перебуває на етапі формування. Нинішню систему контролю можна вважати цивільною, але вона не є справді демократичною. Головними причинами такої ситуації є численні недоліки в політичній системі та нерозвиненість громадянського суспільства в Україні, що і зумовило тенденції недодержання правоохоронними органами принципів верховенства права і законності, обмежуючи незалежність судової системи та ЗМІ.

Переслідування громадських активістів, які часто супроводжуються із застосуванням насильства, погроз та інші видів утисків, на сьогодні є досить серйозною проблемою. Це викликає особливе занепокоєння, враховуючи важливу роль громадських активістів в демократичному суспільстві.

На даний час не існує будь-яких програм, що передбачають заходи для забезпечення захисту громадських активістів ні на місцевому, ні на національному рівнях. Хоча громадські активісти стикаються з багатьма проблемами у здійсненні своїх прав, насильство та переслідування та безкарність злочинців залишаються найбільшими загрозами [2, с. 28]. На додаток до неефективних розслідувань та безкарності, випадки насильства та переслідування правозахисників часто супроводжуються відсутністю реакції політичних лідерів та урядовців.

Нормативні акти, що регулюють діяльність правоохоронних органів, які направлені на встановлення особливого порядку реєстрації повідомлень про кримінальні правопорушення щодо громадських

активістів, розслідування відповідних злочинів чи моніторингу ефективності розслідування також суттєво не змінились.

Зараз з метою протидії пандемії запровадження правового режиму надзвичайної ситуації та поступове введення в дію рішень національного уряду та місцевого самоврядування в свою чергу призвели до певних обмежень у роботі громадських організацій та окремих активістів [1, с. 12]. Більшість громадських організацій та активістів перейшла на онлайн-взаємодію, дистанційний моніторинг, аналіз подій або нормотворчих форматів діяльності, розширення використання електронних комунікацій та інтерактивних методів тощо.

Налагодження відповідного діалогу між органами прокуратури і громадськими активістами можливий за певних умов. Для встановлення взаємодії громадські активісти повинні: 1) здійснювати моніторинг випадків переслідування представників громадянського суспільства та розповсюджувати інформацію про інциденти усіма можливими каналами комунікації; 2) розробити власні стратегії і процедури захисту своїх активістів; 3) проводити постійно право просвітницьку роботу з метою поширення інформації про принципи та механізми реалізації, захисту і просування прав людини, а також значимість діяльності громадських активістів; 4) приймати участь у моніторингу діяльності судів, що використовує показники, що визначають недотримання суддями стандартів доброчесності та професійної етики для розгляду справ про порушення прав громадських активістів; 5) організувати громадські ради при територіальних управліннях поліції і брати участь в їхній роботі для подання пропозицій щодо розв'язання питань, які мають важливе суспільне значення, зокрема у випадках підвищення результативності розслідування випадків переслідування громадських активістів та подання пропозицій щодо організації консультацій із громадськістю на тему захисту громадських активістів [3, с. 18]; 6) організувати освітні програми і проводити навчальні курси з фізичної, цифрової і правової безпеки для громадських активістів; 7) створювати власні мережі захисту громадських активістів, опираючись на інші інститути громадянського суспільства, ЗМІ; 8) постійно залучати міжнародні організації та дипломатичні місії до адвокації захисту прав громадських активістів [2, с. 42].

Інструменти, які необхідно використовувати, щоб покращити комунікацію прокуратури: 1) забезпечити постійну інформаційну взаємодію з громадськими активістами та відповідними громадськими об'єднаннями для обміну інформацією про інциденти, хід розслідування злочинів та вжиття заходів, необхідних для запобігання і мінімізації наслідків інцидентів; 2) «Дні відкритих дверей»

прокуратури (зустріч із прокурорами або спеціалістами, які можуть відповісти на запитання щодо конкретних аспектів діяльності) [2, с. 39]; 3) прес-конференції (наприклад, презентація річного звіту про діяльність, тощо); 4) участь прокурорів у публічних дебатах (медіа, конференції-дебати); 5) створення телевізійних програм інформаційну кампанію просвітницького характеру про порушення прав громадських активістів; 6) створити безпечне і довірливе середовище у комунікації з населенням (зокрема, громадськими активістами, яке ґрунтується на повазі та врахуванні потреб громади у діяльності прокуратури; 7) систематично проводити зустрічі в регіонах з громадськими активістами, а також організаціями, які займаються захистом їхніх прав, з метою ситуацій по дотриманню прав та свобод людини та інформування про заходи, які вживаються у цій сфері [2, с. 40].

Діяльність державних органів з питань захисту громадських активістів є вкрай незадовільною. Створення постійної платформи співпраці прокуратури з громадськими активістами з цих питань може значно покращити рівень їх комунікації. Засудження громадськістю переслідувань та визнання активістів громадянського суспільства може вплинути на формування громадської думки щодо неприпустимості таких переслідувань.

Література:

1. Дмитрієв О., Москвичова А., Печончик Т. Активізм 2020: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників на підконтрольній уряду території України (січень – березень 2020 року). Київ : ZMINA, 2020. 32 с.
2. Лаврінюк М., Ліхачов В. Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2019 році : аналітична доповідь. Київ, 2020. 88 с.
3. Яблонський В. М., Балакірева О. М., Бондар Т. В. / за заг. ред. О. А. Корнієвського. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні : аналіт. доповідь. К. : НІСД, 2017. 56 с.